

Gazeta este de 2 ori: Mercuria si Dumineca, Folia, candu concedu ajutoriele. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl. pe 1/4 3 fl. v. a. Tiera esterne 16 fl. v. a. pe unu anu seu 3 galbini mon. sunatoria.

GAZETA

TRANSILVANIIEI.

Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Tacs'a timbrala a 30 cr. de fiacare publicare

MONARCHIA AUSTRIACA.

Transilvania.

Conferinta de alegatori si alegerile in Brasiovu.

(8, 9 si 10 Nov.)

Altaeri dupa amiedi se tienu in sala magistratului o conferinta de alegatori conchiamata de oratorulu comunei dn. Franciscu de Greissing in urmarea provocarilor venite lui din mai multe parti. La acea adunare luara parte nu numai alegatori sasi ci si altii din alte nationalitati, din romani inse abie au fost 2-3 insi mai multu ca de marturia, seu mai bine spre a se informa despre decurgerea debaterilor; ci in acelasi timp se tienu in altu localu si o conferinta compusa numai din alegatori romani.

Dupa conscriptiunea cea noua intemeiata pe censulu celu nou in Brasiovu alegatorii de tote nationalitatile sunt 943, prin urmare cu cateva sute mai pucini decatu in an. 1863. Intr'aceea numerulu de 943 alegatori dupa a nostra opiniune anca merita nu numai de a fi pastratu in analele acestei cetati, ci si de a se face publiculu cunoscutu impreuna cu actiunea lor. Din acesti alegatori au fostu chiamati numai atati pre cati era se'i incapa mic'a sala din magistratu, adica cam 150 insi. din care se infacioserara peste 120. Oratorulu Greissing fu alesu de presedinte alu conferintiei, eara acela o deschise pe la 3 1/2 ore. Dn Ioane Götto voindu a da celoru adunati materia de discutune indata, ceru cuventu spre a numi pe cei carii se imbiie ca se fia alesi pentru diet'a din Clusiu, apoi numi pe: judele district. Frid. Bömches, actuariulu comunitatii Frid. Wächter (fostu capitane la insurgenti), pe senatorulu Carolu Schnell si pe secretariulu camerei comerciale Carolu Maager, adica patru competenti in locu de doi. Indata dupa acesta se naltia voci, care pretinsera ca duii candidati se'i depuna in facia adunarii marturisirea credintiei lor politice. La acestea dn. senator Bömches (fratele judelui) reflecta, ca marturisirea credintiei celoru doi candidati numiti la locul anteiu se coprinde pre largu in instructiunea data lor de reprezentanti'a comunala catra adunarea nationala sasésca din Sibiu. Este forte interesantu a cunosce indata aici, de si numai pre scurtu, incai acea parte a instructiunii care se reduce la uniunea Transilvaniei cu Ungaria. Dupa punctu III alu acelei instructiuni sasii din Brasiovu sunt gat'a de a priimi uniunea sub aceste conditiiuni: a) Ca se fia recunoscuta si garantata autonomi'a natiunii sasesci in partea Transilvaniei numita de ei Sachsenland pentru toti vecii; b) asemenea se le fia ascurata intregimea acelu teritoriu neatinsu si nestirbatu; c) pe acelasi teritoriu se fia recunoscuta si sanctiunata domni'a limbii germane; d) autonomi'a religioasa si besericésca se remana intocma ascurata; e) se se intocmésca unu parlamentu centralu pentru tote tierile din intrég'a monarchia, la care se ia parte tote popórala conlocuitoare.

Adica cum amu dice mai la intielesu: Alégase din marele Principatu alu Transilvaniei orisice se va alege, contopésca, prefacase orin ce si oricum, numai Sachsenland se remana in veci tiéra autonoma, proprietate a natiunii sasesci ca natiunea politica, ear' limb'a oficiala cea germana. Se recunoscemu ca computatorii si primitorii acelei instructiuni n'au nicidecum gustu reu, ca ei au remasu credintiosi politicei strabune, ca 'si cunoscu si pusetiunea de facia forte bine si mai in scurtu ca ei si astadata detera altora celu mai frumosu esemplu de imitatu. De altmintrea nu ne simtimu com-

petenti a judeca mai de aprópe spiritulu intregi acelei instructiuni, din cauza ca se afl'a cu cale a se citi din ea numai p. III si altu nimic.

Se trecemu si la profesiunea credintiei politice a celoralti doi candidati.

Senatorulu C. Schnell deducendu mai pre largu cursulu istoricu alu lucrurilor incependu dela 1848 pana estimpu ca unulu ce a luat parte la cateva diete, in urma recunoscú, ca art. I din an. 1848 adica uniunea s'a precipitatu intru tota puterea cuventului, precum si ca scopulu uniunii este contopirea tuturor natiuniloru intr'o singura natiune politica magiara (nemzetegység), ca uniunea neconditionata s'emaana forte cu o casatoria neconditionata, adica deca ti-ai da pe fia-ta din casa fara niciunu felu de invoiela asupra sestreii, tractarii scl., ca prin urmare densulu este silitu a respinge uniunea din 1848. Cu tote acestea dn. Schnell nu e strainu de catra o legaminte mai strinsa a Transilvaniei catra Ungaria, pretinde inse, ca spre acelu scopu se se reincépa tocma dela lucrurile dietei trans. din an. 1842, se se statoreasca mai anteiu conditiunile uniunii, prin care se fia ascurate atatea drepturi particulare ale tierii, ale confesiuniloru trans. si ale natiuniloru celei sasesci si celei romanesci, eara apoi tote acestea se se coprinde intr'unu formalu tractatu de statu (Staatsvertrag), care se se incheie intre ambele tieri ca tieri de sine statore, eara nu numai se se prochiamé uniunea in principiu ca in 1848 si apoi conditiunile se depinda numai dela gratia Ungariei. — Acesta e profesiunea de credintia a dlui C. Schnell cu privire la tiéra intréga, eara cu privire la natiunea sasésca priimesce si elu instructiunea comunei, nu voiesce inse a uita nici pe romani.

Acum vine dn. C. Maager la ordine si dupa ce premita ca credintia sa in privintia uniunii a remasu si astadi neclatita cea din 1848 si cea din 1863 si ca elu uniunea nicidecum nu o privesce din punctulu legalitatii, ci numai din alu oportunitatii, apoi striga: „Uniune, eara nicidecum fusiune; invoiela, tractatu si inca tractatu de statu, eara nu s'ia. Elu adica se invoiece ca si ceilalti la uniune conditionata; atata numai ca n'avu timpu a enumera si conditiunile, totusi cu privire la acestea isi dete o parere ce merita o mai de aprópe luare aminte. Dn. Maager adica dechiara, ca elu impaciuirea diferentieloru sustatóre intre Coróna si intre Ungaria niciodata nu o va cere de conditiune la infiintarea uniunii Transilvaniei cu Ungaria, pentruca de s'ar pune acesta conditiune, atunci impacarea nu ar mai urma niciodata, din cauza ca Ungaria tocma cere intregirea sa prin Transilvania ca conditiune absoluta, pentrucá se 'si póta impacui diferentiele sale cu corón'a. — Dupa acestea dn. Maager cu ajutoriulu unei turnure oratorice trece la diet'a din 1863/4, pe care o condamna mai alesu din trei cause, ca adica aceeași la provocarea densulu n'a voitu a lua uniunea in pertractare formalu, meritoria, ca si-a trasu diplom'a leopoldiua de sub pitiórele sale si ca — rapita de conducatorii sasiloru si ai romaniloru — a precipitatu priimirea fara timpu si intarcularea diplomei din 20 Oct. 1860 si a patentei din 26 Fauru 1861, candu potea vedé oricine, ca acelasi au mai multe scaderi si ca ele trebuie a se lua mai nainte la o revisiune legislativa. In urma dn. Maager se recomanda cu totu adinsulu binevointiei alegatoriloru.

Vicecapitanulu cetatii Schnell intréba pe candidati, ca dupace natiunea sasésca e determinata a lua parte la diet'a din Clusiu, in oasu de a remaú deputatii ei, ai romaniloru si regalistii loru in minoritate, ce au se faca aceia spre a impedece fusiunea?

Senatorulu C. Schnell raspunde: Pe te-

meiulu art. XI din 1791 se va alatura langa proieptulu majoritatii opiuniunea separata a minoritatii ca si la alte ocazioni, substernenduse amendoua monarchului spre decisiune. Acea opiuniune separata póte coprinde si protestu.

V.-capit. Schnell: Dara sigilulu nationalu nu se póte densa?

Sen. Schnell: Acesta s'a intemplat numai odata la an. 1842, candu magiaro secuui n'au voitu a recunósce pe sasi de constatus, eara denegarea folosi, ca ungurii se induplecara.

V.-capit. Schnell: In ce limba se vorbésca sasii in dieta?

Sen. Schnell: Nemtiesce, deca va suferi multimea regalistoru si deca nu voru. face larma studentii pe galeria.

Fiscalulu Langer: Pentru limb'a nemtiésca nu esista nici o lege, prin urmare deputatii sasi voru trebui se vorbésca in limb'a cunoscuta tuturor (?), adica magiarsce.

C. Maager: Ba deputatii sasi voru cuventa in totu casulu numai nemtiesce, cu acesta ei sunt datori. Las' se faca regalistii si studentii larma si se frece din pitióre, ca odata totu li se va uri; eara deca ai vorbi pe placul lor, atunci se vedi cum te-ar mai asculta in ori si care limba.

Negutiat. Alb. Schmidt pretinu de cruce cu Wächter si fostu ofieru la insurgenti, r'ega pe alegatori cu totuadinsulu, ca nu cumu se'si dea voturile la altii, decatu numai ddloi Bömches si Wächter carii, si actu se afla inalitate ca deputatii la universitatea sasésca.

Dupa acestea dn. Greissing provoc pe adunare de repetite ori, ca oricine ar vose mai cuvente, se se folosésca de acea ocazione, ci nu mai voi nimeni a vorbi, eara acesta u numai pentruca acum era pela aprinsulu iminariloru, ci si pentruca toti simtia, ca ad conferinta de altmintrea interesanta ar fi ebuitu se se tiena cu cateva zile nainte, eara tocma in presér'a alegeriloru. Totusi resultatu aceste conferentie folosesece multu, incatuacelasi revarsa óresicare lumina preste nou'a politica nationala sasésca.

Deputatii alesi in Brasiovu din para cetatii sunt, totu cei dela universitate, Bömches si Wächter.

Er' din partea districtului se alesi eri in 9 Nov. secretariulu magistratulu Franciscu de Brennerberg si Iuliu de Brenneberg, celu de autaiu ou 582 alu 2-lea 540 voturi. Romanii din districtu inca s'au retrasu ola alege dandusi dechiariunea seu protestulu ou vorb'a.

In S. Reginu se alesera Frid. Birler si Samuele Mertzl.

Alb'a-Iulia 7 Nov. Eri s'a tienutuici alegerea de deputatii din partea cetatii libre, si prin pluralitatea de voturi se alesera Domni Kemény Gábor si senatorulu Szaboszlá.

Acum se ne sondamu si se ne cuóscemu ómenii si apoi sei judecamu dupa fapte lor! Care e devotatu binelui natiunii? ce pórtu grigia numai de interesele sale ca unu mercenariu si ca unu vamesiu. —

Alegeri de deputatii si dechiariune.

Resinári 8 Nov. Cesa ce amu predisu in corespondintia mea din 5 ale curentei, s'au implinitu intru tote. Romanii din scaunulu Sibiuului n'au luat parte la alegerile de deputatii pentru diet'a viitóre, ci, in lipsa totala de o conducere si de vr'o intielegere, fiacare comuna romana de sene si pentru sene au infaciatu comisiunei electorale eri in 6 Nov. cate o dechiariune, parte insorisu si parte cu gr'a la protocolu spunendu, ca pe bas'a unci leg. electorale cum e cea (

vinu in maioretate absoluta; candu conscrienduse numai nobilii nefictionati, voidu romanii se ia parte la votisare, ungunii n'ar fi reesitu nece int'u unu cercu. —

Dupa praxea vechia comitele nu erá inde-reptatitu a face cercuri alegatóre, ci fiacare individu votá pentru doi individi, acum póte temenduse de reesire o fecera siacésta, si lucrulu totu pote fi constitutionale. ?

In comisiunea ce va stringe voturile pusera cá de pomeana si cativa romani cá Vaida János, Timbus István, Preda Gyüry etc. Si e unu lucru curiosu la noi aceea, ca pe candu in tóte comitatele cele mari a le Ardealului numerulu membriloru comitetului nu trece peste 100 individi, la noi numai ungunii singuru treou peste 200 individi. —

Tempulu alegeriloru e defiptu dela 6 novembre incoló si va veni totu numai cate unu cercu procesuale o data, le vomu vedé. — 00

Adausu la represent. universitatii saselor.

La representatiunea universitatii saselor comunicata in Nr. trecut nu amanam a adauge si modificarea, care s'au adausu in desbateria spaciala a universitatii. Pasagiulu adausu intre alinea 57 si 58, vedi Nr. tr. pag. 348 colón'a a dou'a dupa: „In fine adaugundu“, suna asia: „Prin urmare ni se pare, cumca o definitiva decidere despre tipulu si modulu unei mai strinse legaturi a Ardélului cu Ungari'a pana atunci nu e admisibila, pana candu inainte de tóte in sensulu manifestului imperatescu din 20 Sept. 1865 cestiunea despre pusetiunea de dreptu de statulu regatului Ungari'a nu si va fi aflatu deslegare multumitória.“ Acestu pasagiu adausu intre desbateri presupune, ca maiortatea sasiloru inca tiene de program'a de a temporisá, pana candu se voru incheie definitivu relatiunile intre Ungari'a si coróna. —

— **Despre romanii din Brasiovu**, cari dupa censulu de 8 fl. primira biletele de alegatori, anuntiamu, ca ei cu totii st'au retrasu dela alegere, dandusi declaratiunea in scrisu in tocma dupa cum se prenuntiá in Nr. tr. Totu asia facura si cei din satele de pre impregiuru, dandusi declaratiunea verbala, afara dór de unu Rosnoveanu, care singuru se ratacise dela turma. —

AUSTRIA INFERIORA. Vien'a 3 Nov. Cu datu 1-a Nov. se redicá din postu cancel. Croatiei Mazuranic pe langa inalt'a recunoscintia de servitia si se insarcinésa LMC. br. de Cussevic cu conducerea provisória a cancelariei.

— Cu scrisóre preanalta din 27 Oct. a. c., in gratia se puse in stare de odihna chefulu tierii Bucovin'a, Rudolf C. Amadei, si in locui se denumi chefu prefectulu din Cracovia Franc. cav. Myrbach de Reinfeld ou rangulu de consiliariu de curte.

Legea facuta de senatulu imperialu despre desfiintierea scutirei dela contributiune in Asch, una teritoriu in Boemi'a, se sanctioná acum de Mai. S'a si cu acésta se redicá ultimulu ouibu de ecsemtiune dela sarcinele contribuitionali.

— In „W. Z.“ se publicá tocma si legea votata de ambele case ale senatului imp. privitória la scutirea de portulu postalulu.

GALITIA. Inca pre la 23 Sept. a. c. barbatii ministeriului de statulu pusera in pornire a dá si in Galiti'a o autonomia mai mare administratiuniloru de circumdare, priu urmare decentralisatiunea séu autonomi'a municipala incepe a prinde radecini si in Galiti'a, unde boierimea polóna facia cu rutenii si cu celealalte clase de poporu inca se aventa in léganulu tuturor sperariloru despre reinvierea epocii de auru pentru dens'a

Rutenii inse facia cu boierimea polóna afluanduse in tocma strimtorati pentru representatiunea nationalitatii sale in dieta au misicatu tóte, si diurn „Slovo“ ne spune acum, cumca deputatii dietali ruteni, cari se afla in Leopole (Lemberg), abnegandusi tóte singularitatile si diversitatile de opiniiuni, seu intielesu cu metropolitulu loru gr. cat. Dr. Spiridonu Litvi

novicz, si au intr'unitu unu programu pentru cá se scia natiunea de ce se se tiena in tempurile acestea straformatórie.

Programulu ruteniloru suua asia:

- 1) A stá pentru energiós'a desvoltare si sustare a unitatii statului austriacu;
- 2) Neclatita credintia si aderintia catra mari'a dinastia imperatésca;
- 3) Desvoltarea progresiva a institutiuniloru liberali cu autonomi'a tieriei;
- 4) In crescémentu (nu cumva cu lucrarea de a atrage érasu Bucovin'a la Galiti'a?) si imputerirea nationalitatii rutenice pre basauratu nationala
- 5) Inaltierea starei bune materile a intregi tieri de coróna dupa principale dreptatii fara a concede claseloru singuratece vre o preponderantia;
- 6) Drépt'a impartire a tuturor obligamenteloru privitórie la servitiulu militarulu, la contributiune si tóte celelalte sarcini;
- 7) Drépt'a liberare de tóte servitutile ce mai sustau din cele ce se tragu inoa din robo-tele cele de mai nainte;
- 8) Pace si armonia cu celelalte nationalitati in tíera, libertate atatu de or ce pofta neinfrenata de egemonia seu suprematia catu si de subordinarea ruteniloru la aceste nationalitati (polóna si germana) si egala indreptatire faptuala cu acelesi.

Din afara. Cá fulgerulu se latira unele cuvinte grele ale min. de finantia din Itali'a, care le esprime intr'o cuventare indreptata catra alegatorii sei. Min. de finantia Sella propuse ad. o mare necesitate de a se scóte nóue contributiuni si aruncandu unu prospectu peste negociatiunile cu Rom'a privitórie la scaunele vacante de episcopi dese, ca priminduse propunerile Romei ar' fi vatematu simtiulu nationalu si ar' fi procreatu mari indoieli. Noi ne vomu tiené cu lealitatea de conventiunea din Sept.; puterea lumésca a Papei, dice, trebuie se se puna la proba fara de neci-o sila din partea nóstra. Elu considera cestiunea venetiana de cestiune de finantia si dice, ca credintia in viitorulu finantialulu alu Italiei se remana nestramutatu.

Acésta declaratiune fara tactu politicu a min. Sella da ocaziune diurnalului imp. „Wien. Abendpost“ a face unele observatiuni, adresate cam catra cei ce predicá mai eri despre o cointelegere cu Itali'a, dicundu, ca pana candu barbatii de statulu italieni vorbescu astufeliu cá d. Sella si póte ca nu cu altu scopu, decatu numai spre a cersi unele voturi, pana atunci remane tóta alarm'a despre o cointelegere cu Itali'a o frasa góla. Déca Itali'a vrea in adeveru o cointelegere cu Austri'a, si noi credem, ca in Florenti'a au ómenii temeiu de adiusu pentru acésta, ar' trebui numai barbatii aceia lasati la cuventu, cari lu si potu implini. Déca Austri'a a observatu o retragere, acesta se o compute Itali'a numai in contulu barbatiloru sciuti de statulu ai ei. —

28575—1865.

Publicatiune.

In lun'a lui Martiu a. 1866 se va face o intregire noua de armata, spre carea sunt chiamati toti tinerii nascuti in anii 1845, 1844, 1843, 1842 si 1841.

Diu'a in care se va incepe conscrierea in comune pentru obligatii de a milita, se va face pretutindenea mai inainte cunoscuta de catra deregatoriile locali.

Acei tineri dara, cari se afla in unele din acestea cinci clase, se ingrijésca de tempuriu, cá se se conscria in registrele comunali, ca-ci la din contra voru veni in pericu de a fi chiamati in anii urmatori si inrolati candu le va fi servitiulu militarulu cu multu mai ingreunatoriu.

Care cugeta ca are o pretensiune legale de eliberare se'si procure inca de timpuriu documentele cerute, si se le inmanue in terminulu prefiptu si eventualu se le intregésca dupa instructiunea data de catra judii tractuali, inspectorii, dullonii si comisarii magistratuali, pentruca reclamatiunile defeptuóse si tardie nu se voru mai resseptá.

Blanchetele tiparite prescise pentru testimoniele

comunali, si informatiunile parochiali despre familii se voru capatá dela judii tractuali respectivi, dela inspectorii, dullonii si comisarii magistratuali, bucat'a cu 5 cr. v. a., cari totuodata sunt obligati a stá intru ajutoriu reclamantiloru spre asi instruía dupa cerintia petitiuniloru lor.

Si aceia cari se tienu de a 2-a séu de un'a mai inalta din cele cinci clase chiamate, si cari presentanduse odata séu de mai multeori, seu declaratu de liberi dupa lege, séu de neapti, séu implinindu-se numerulu contingentului seu dimisu cá supernumerari, trebuie se'si repetiésca reclamatiunile pentru eliberare, séu se vina la asentare, ca-ci la din contra 'si voru pierde pretensiunile, se voru prinde si asentá, pentruca tóte eliberarile au valóre numai pe tempulu acelei intregiri de armata, pentru care seu datu.

Dupace consemnarile comunali seu finitu si spre substernerea reclamatiuniloru si cereriloru de eliberare s'au afiptu in locu publicu séu s'au cetitu; e iertatu fia cui a cautá in ele si a 'si face reflexiunile sale in contra, séu a 'si inaintá cererea de eliberare.

Déca acele acolo nu se voru considerá, le va poté ésterne comisiunei miste de eliberare si de acolo a recurge in terminu de 14 zile la guvernulu regescu.

Acel'a carele e chiamatu la asentare si fara de a se póte escusá de ajunsu nu se infaciosiadia, ba nici nu reclameadia, se va considerá si pedepsi cá fugariu, si care i va stá in ajutoriu, cá convinovat.

Acel'a carele va prinde unu fugariu primesce dela statulu 24 fl. v. a. cari jinse se voru rebonificá din proprietatea obligatului de a militá sia compliceiloru lui.

Acel'a carele din o clasa mai inalta de etate s'a inrolatu cá su plentu (Nachmann) in loculu indatoritorulu mai tineri absentu, séu si tragudu unu numeru mai mare de sórte a devenitu asentatu in loculu astorfeliu de indatorati spre militare absentu, cari au trasu numeru mai micu de sórte, unulu cá acela, la casu déca mai in urma s'aru prinde si s'aru asentá cativa dintre precedintii (Vormänner) supernumerari, se va demite din armata in restempu de 4 luni, numerandu dela dioa finirei asentatiunei capitali din cerculu seu de asentare, chiar' si in acelu casu, déca la asentatiunea capitale nu s'ar fi complinitu contingentele pariale, ce cade pe cerculu seu de asentare.

Deci se se nisiésca fiesce care june, carele cu numeru mai inaltu de sórte se va asentá in loculu indatoratorulu spre militare absentu, a sciri (affá) pre cei absentu si a i presentá la asentare, cá asia se'si póta castigá sic-si demisiunea.

Care voliesce a se eliberá prin depunerea tacei, a carei marime se va face dupa acésta cunoscuta, trebuie se incunoscintiese deregatori'a asia de tempuriu, cá dupa resolutiunea primita se póta solvi sum'a numita la cass'a percepturale c. r. pana nu si-a inceputu lucrarea comisiunea micsta de eliberare in cerculu resseptivu, cá asia se póta aratá comisiunei certificatul dela cassa.

Clusiu, in 2 Noembre 1865.

Dela regesculu guvernulu transilvaneanu.

25485/1865.

2—3

Concursu.

La institutululu c. r. din Vien'a a devenitu inca patru stipendie de 210 fl. v. a. pre anu aplacitate din fondulu comerciale transilvanu, a fara de celu publicatu din 12 Maiu a. c. Nr. 12138—1865 in vacantia. —

Spre conferirea acestui stipendiu árdelenu se eserie prin acesta concursu. Competitorii au a si asterne cererile loru bene documentate pana in 20 Noembre 1865 prin autoritatile competente, acestui Guberniu regio, langa cererile loru au inca a aclude unu reversu, in puterea caruia se oblégá in casu candu aru castiga stipendiu, a servi in Transilvani'a, seu déca acesta nu voru voli, a plati stipendiulu primitu numitululu fondu in dereptu. —

Clusiu in 14 Octobree 1865.

Dela Guberniulu regescu alu Transilvaniei.

Pretiturile bucatelorulu in plati'a Brasiovlului.

(Mesur'a se ia in gale't'a de Ardélu, din care doua facu trei mesure austriace.)

Nov. 10 n. 1865.

Gráu curatu galeta 5 fl. 67 cr., de midilocu 5 fl. 10 cr., amestecatu 4 fl. 35 cr. —

Secara 3 fl. 36 cr., Papusioiu (cucurusu) 3 fl. 30 cr., Ordiu 3 fl. 12 cr., Ovesu 1 fl. 50 cr., Cartofi — fl. 90 cr.